

מסורת הש"ס

6) [וסתפחל פ"ו ע"ש], 3) [נמניק כח. פירשו מו"ר בשם ענינון חסדיו], 4) "תיק כח: [מדרש פג: ד] [נמנח המיטע ים נלמנח נלח נקט כהן ובהל"ש ליתא ע"ש ודע דגם נקוט ושי"ע ליתא מלת כהן], 5) [קדוש פ, ה] שנת לב: 1) [ע"י שנת לב: ר"י בר יצחק אמר למ"ד בעון מדרש נמי מהכא וכו'], 2) [נמנח עו. פו: 1, 2] [ופי קופות שעשון מן הגומא ומפלי גלרים וכו' ערוך ערך נפסח], 3) [במ"א: ופסוקי, 3] [וקבלה ה, 1] [ע"י מו"ר מנחות סוף: ד"ה וספרהם ושי' ע"ה כשער האומות דף קא ע"ה שנתם אפשר שהיו ט"ס וי"ל אין לה לבדן],

תורה אור השלם

1. טוב ללכת אל בית אבך מלכת אל בית משתה כאשר הוא סוף כל יאדם ויהי יתן אל לבו:

2. ואם סוקרה מזוהה וסוקרה לה שבעת ימים ואחר תסור:

3. אל תתן את פך לחטאי את בשרך ואל תאמר לפני הפלאר כי שגגה היא למה יקצף האלהים על קולך ויחבל את מעשה ידך:

4. לשוא הכיתי את בניכם מוסר לא לקח אבליה כרובכם נביאיכם בארץ וישחיתו: ויהיה ב' 5. והעמיד הכהן את האשה לפני י ופרע את ראש האשה ונתן על כפיה את מנחת הזבון מנחת קנאת הוא ויבד הבון יהי מי הקדים המאריך:

במדרב ה יח

הנהגות הב"ח

א) גמ' אר"י אמר שמואל שתהא ממלאה וטופלת:

תוספות ר"ד

הלכך יכול להפר שאין לך דברים שבני לבנה גזול מה: בשלמא לבית המשתה איכא נועל בפניה אלא לבית האבל מאי נועל בפניה איכא תנא למחר היא מתה ואין כל אדם סופדה דהנאי ר"מ אומר מ"ד טוב לבית אלא בית אבל וגו' והחי יתן אל לבו דברים של מיתה דיספר יספדוני דיקבר יקברוני דלואי ריחיים דיטעון יטעוני: ואם היה טעון וכו' מאי ד"א אר"י א"ש משום באי נאדם פריצי שמצוין שם א"ר א"ש ל"א אלא דאיתחזק הא לא אתחזק לאו כל כמיניה: אמר לה ע"מ שתאמר לאיש פ' מה שאמרת לך את מה שאמרת לי או שתהא ממלאה ומערה לאשפות יוציא ויתן כתובה. ותמא: אר"י א"ש דברים של קלון פ'י שהאשה מדברת עם בעלה בשעת תשמיש וזהו ע"מ שיהי' על הגדר שגדר ע"מ שתאמר או ממלאכה וכו') ותיעבד אר"י א"ש שתמלא ותתפץ פ'י בשעת תשמיש כדי שלא תתעבר ובמתניתא תאנא

עשרה כרים מים ותערה לאשפות מפני שנראית כשוטה: אמר ר"כ המדיר את אשתו שלא תשאל ולא תשאל נפה וכברה רחים ותנור ושלא תארוג בגדים נאים לבנה תצא שלא בכחובה מפני שמשיאיתו ש"ר בשכיניו. (לפי המסקנא אם נדרה היא נדרי עינו נפש שהבעל יכול להפר כגון שנדרה שלא לטעום פ"י פ' ושלח התקשט בכבושם פ' ושמע בעלה וקיים ה"ה נותן אצבע בין שניה כאלו הדירה הוא ויוציא ויתן כתובה. אבל אי נדרה שאר נדרים שאינם עיניו נפש כגון שלא תלך לבית אביה או שלא תלך לבית האבל או לבית המשתה או שלא תשאל ולא תשאל נפה וכברה רחים ותנור ושלא תארוג בגדים נאים לבנה וכיוצא באלו שאין הבעל יכול להפר ה"ה נתנה אצבע בין שניה ותוצא בלא כתובה מיד ואם אלו הנדרים בעיניו נפש כגון שאמרה תשמיש אסור עלי כקונם או יאסור כל פירות העולם עלי כקונם אם אף לבית אבא או לבית האבל או כל אשה כן וכן ושמע בעלה וקיים לה יוציא ויתן כתובה דכיון דתלינהו בעיניו כאלו נדרה בעיניו נפש דמי שהבעל יכול להפר: מתנ' ואלו יוצאות שלא בכחובה העוברת על דת

איכא נועל צניפה. דלת של שמחה ופיקוח' לער: **סופנה**. קוצרה. כשם שלא גמלה חסד כן לא יגמלו עמה: **דיספר**. יתן אל לבו שאף הוא יספדוהו ואל ירע לו אם נהג כן: **דילג**. הרים קולו בצכי ובמספר: **דלואי**. ליוה את המטה מצית האכל לקצר: **שפאל ממלאה וטופלת**. לאחר שתשמש וימלא רחמה שכבת זרע תרוץ צרגליה ותנפלנו שלא יקלטו ותמעצר: **ריחיים וסגור**. המטלטלין: **מתנני' דס יודוים**. שנהגו צנות ישראל ואע"ג דלא כמיצא: **וטווה נשוק**. בגמרא [ע"צ] **תפרש: נמדריה כחור ציפה**. מפרש בגמרא [נסן:] **גמ' היכי דמי**. דהאכילתו: **אי יודע**. כשאכל: **נפרוש**. ולא יאכל: **מנא ידע**. מי אמר לו אחר כן שהוא צל להוציאה: **החזקה נדה בשכינותיה**. שראוה לוצת בגדי נדות ולבצלה אמרה טהורה אני ושמשה: **צעלה לוקה**. אם התרו צו. וכי הלי גוונא משכמת לה למתני' דלאחר תשמיש הודיעוהו שכינותיו שהחזקה נדה: **בנים מפס**. צפ' נמה מדליקין (שנת לב: 1) יליף מוחבל את מעשה ידיך': **יודיעה**. משמע עצמו קונם עולך דבר פלוני: **יחזור ויקניטנה**. אין לו להוציאה אלא כן יתקננה: **צנפיה**. צמק סל אחד שכשל יסמר ישכנו. אף זה יצא לוי שתקלקלנו: **מאן דמתני לה אהא**. דר"י דמני תקננא אחלה כל שכן אנדרים דלא שכימי: **דאורייתא היא**. ואמאי לא קרי לה דת משה: **אזכרה**. מדעדיקן לה הכי לנוולה מדה כנגד מדה כמו שעשה להנהלות על צועלה מכלל דאסור. א"נ מדמתיז ופרע מכלל דההוא שעמא לאו פרועה הות שמע מינה אין דרך צנות ישראל ללאת פרועות ראש וכן עיקר: קלתא

ושלא תשאל נפה וכברה וריחים ותנור ושלא תארוג בגדים נאים לבניו תצא שלא בכחובה מפני שמשיאיתו שם רע בשכיניו: **מתנני'** יואלו יוצאות שלא בכחובה העוברת על דת משה ויהודית ואיוה היא דת משה מאכילתו שאינו מעושר ומשמשתו נדה ולא קוצה לה חלה ונודרת ואינה מקיימת ואיוויה דת יהודית יוצאה וראשה פרוע וטווה בשוק ומדברת עם כל אדם אבא שאול אומר אף המקללת יולדיו בפניו רבי מרפון אומר אף הקולנית ואיוויה קולנית לכשהיא מדברת בתוך ביתה ושכיניה שומעין קולה: **גמ'** מאכילתו שאינו מעושר: **היכי דמי אי ידע נפרוש אי דלא ידע מנא ידע לא צריכא דאמרה ליה פלוני** כהן תיקן לי את הכרי ואזיל שייליה ואשתבח שיקרא: ומשמשתו נדה: **היכי דמי אי ידע בה נפרוש אי דלא ידע נסמוך עילוה דא"ר חיננא בר כהנא אמר שמואל מנין לנדה שסופרת לעצמה שנאמר ²וספרה לה שבעת ימים לה לעצמה לא צריכא דאמרה ליה פלוני חכם מיהר לי את הדם ואזל שייליה ואשתבח שיקרא ואיבעית אימא כררס יהודה ³דאמר רב יהודה הוחזקה נדה בשכינותיה בעלה לוקה עליה משום נדה: ולא קוצה לה חלה: **היכי דמי אי ידע נפרוש אי דלא ידע מנא ידע לא צריכא דאמרה ליה פלוני גבל תיקן לי את העיסה ואזיל שייליה ואשתבח שיקרא: ונודרת ואינה מקיימת:** ⁴דאמר מר בעון נדרים בנים מתים שנאמר ³אל תתן את פך לחטיא את בשרך וגו' ואיווה הן מעשה ידיו של אדם הוי אומר בניו ובנותיו ⁵רב נחמן אמר מהכא ⁴לשוא הכיתי את בניכם לשוא על עסקי שוא תניא היה ר"מ אומר כל היודע באשתו שנודרת ואינה מקיימת יחזור וידינה ידינה במאי מתקן לה אלא יחזור ויקניטנה כדי שתדור בפניו ויפר לה אמרו לו ⁶אין אדם דר עם נחש ⁶בכפיה תניא היה ר' יהודה אומר כל היודע באשתו שאינה קוצה לו חלה יחזור ויפריש אחריה אמרו לו אין אדם דר עם נחש בכפיה מאן דמתני לה אהא כ"ש אהך אבל מאן דמתני אהך אבל הא זימנין דמקרי ואכיל: ואיוויה דת יהודית יוצאה וראשה פרוע: ראשה פרוע דאורייתא היא דכתיב ⁵ופרע את ראש האשה ותנא דבי רבי ישמעאל אוהרה לבנות ישראל שלא יצאו בפרוע ראש דאורייתא**

המדיר פרק שביעי כתובות

עב.

המדיר את אשתו ש"א תשא"ר ב'. תימה דעל כרחק לא מיירי הכא צנדרה היא וקיים לה הוא דהא קמיני סיפא וכן היא שגדרה ואיוה לא מני לאדורה אלא"כ תלה בתשמיש וא"כ לשמואל נמה יוציא לאלתר ותשאל ומיאסר לב"ה שבת אחת וי"ל דלעולם שלא תלה בתשמיש אלא כגון שאסר על עצמו הנחת שאלתה ואיונה יכולה צנציל זה לשאל ולא תשאל שאסר הנחת כליו שלא תוכל להשאלס: **אי ידע נפרוש**. תימה דלוקמה כגון ידיע ופרש אצל היא היתה רוצה להאכילו שלא היתה סצורה שהיה יודע ואומר ר"י דמאכילתו משמע שהאכילתו ומדדקק היאך האכילתו ומייוה קשה דדייק נמי הכי אולא קוצה לה חלה ונדרה נרשצ"א דמה שרצתה להאכילו אינה יוצאה צלא כתובה דיכולה לומר משתקת הייתי ואם היית צל לאכול הייתי מונעת אותך:

פלוני כהן תיקן ב'. היה יכול לומר דליכא עדים שהאכילתו דבר שאינו מעושר אלא לא שכימי: **אי ד"א ידע נסמוך עילוה**. הכא לא מני לאקשויי כי דלא ידע מנא ידע כדפריך לעיל שהרי יכול לדעת שראה צנדיה אחרי כן מלוכלכים צדס להכי פריך נסמוך עילוה שאומרת שנתלכלכו לה ממקום אחר: **וספרה** דה לעצמה. וא"ת אמאי אין מצרכת וזה על ספירתה כמו שמצרכין על ספירת העומר דהא כתיב וספרה וי"ל דאין מצרכין אלא ציוכל שמצרכין צ"ד צכל שנה שבעלום ויכל למנות כסדר וכן עומר אצל וזה שאם תראה תסמור אין לה למנות: **יחזור ויקניטנה כדי שתדור בפניו ויפר לה**. ואם לא שיקניטנה לא ידע ממי מדור שיפר ואע"ג דצניעא

היא צפ' נערה המאורסה (נדרים דף עב:) אם צעל מיפר צלא שמיעה או לא לא שיוכל להפר נדרים שצדור מופר ולהנא דאם כן תפשוט מהכא דאין מיפר צלא שמיעה מדמנריך להקניטה אלא מיירי צנדרים שכבר נדרה ולא שמע אצל הכא היכי יפר דשמא עדיין לא נדרה ולאחר מיכן שמא מדור ומעצור מיד קודם שיפר והא דצעי למפסט מדמתיא האומר לאשמו כל נדרים שצדור מכאן עד שצאצא ממקום פלוני הרי כן מופרין ר"א אומר מופר לא משום דמציעא ליה היכא דלא נדרה מדע מדפשיט מדר"א ולאדנרה מדרכנן הו"ל למפסט דקמיני ומכ"א אינו מופר אלא הי"ק הסם מדר"א נשמע לרננן דע"כ לא פליגי עליה רננן אלא צהא דאין יכול להפר קודם שיחול הנדר אצל צהא מודו דלא דאם ככר חל הנדר דמיפר לע"ג צלא שם:

צטווה

אע"פ שמקיימת מוציאה בלא כתובה מפני שאומר אי אפשר באשה נדרנית אי"ש כי להעמיד גם באותן ג' נדרים וטעמא דאינה מקיימת הא לאו הכי לא מצו מפיק לה דמי מפיר לה ואי לאי מפיר לה הוא נותן אצבע בין שניה דהא אפילו באותן ג' נדרים ונמצאו עליה נדרים תנן ומשום שאין הבעל מיפר בקדמים הא נדרה תחתיו לא משום דמצו מפיר לה ואי לא הפר לה הוא נתן אצבע בין שניה. וק' לי בעל נמי אם נדר ואינו מקיים יוציא ויתן כתובה שקיבור את בניו ועוד קובר את אשתו דכתיב ואם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיו ונ"ל דכ"ש הוא דהשתא האשה שריא מפסדת ומה ומה שראוי ליתן לה בעת שנשארה קניטין לא דחצא שלא בכחובה כ"ש בעל דלא מפיסד מידא אלא מה שנשתעבד לו נותן לה ידועיא ויתן כתובה וכן נמי אם מאכילה דברים האסורים או טבל או נבילות ומשום שחובל אשתו לתבוע גירושין ממנו ויוציא ויתן כתובה: ואיוה דת יהודית יוצאה וראשה פרוע פ'י דבר שאין בו אסור אלא שתנשום נהוגות בו דרך צניעות. ראשה פרוע דאורייתא היא דכתיב ופרע את ראש האשה ותנא דבי ר"י אוהרה לבנ"י שלא יצאו בפריעת הראש מדכתיב ופרע אלאמא עד השתא לא הוי פרוע אי"כ כשוטה שעושים כן כדי לנלוה אלאמא ניוול

עין משפט נר מצוה

י"ו א מ"י פ"יג מהלכות אישות הלהא יא טושי"ע י"ד סימן גמ ספ"י י בהג"ה: יח ב מ"י פ"יג שם ה' יג טור י"ד סימן רלה וטושי"ע אר"ע סימן עד ספ"י 1:

י"ב ג ד ה מ"י שם פ"יד ה' יד וסמנ שם טושי"ע י"ד ס' רלה ספ"ד ד:

כ ו מ"י פ"יג שם הלכה י טושי"ע שם ספ"י י: **כא** ז ח מ"י פ"יד מהל' אישות ה' יא סמג עשין מ"ט טושי"ע אר"ע ס' קטו ספ"י א: **כב** ט מ"י פ"א מהל' אסורי ביאה הלכה כב טושי"ע שם ספ"י ב:

מוסף רש"י

דספר יספדוניה. כלומר יספור לאנשי כי היכי דוספדון יתן והיינו והמי יתן אל לבו, ששמעל לעשות עם אחרים כדי שזכה ויעשה לו כמו כן (נדרים 28). הוחזקה נדה בשכינותיה. שראוה שכינותיה שהיא היס היתה מלוכסת בגדי נדותה (קדושין 9). אל תתן את פך. צנדר. לחטאי את בשרך. למיזא חמ ענין (שבת 16). על עסקי שרא. ששקינו צנדיהם דלמי נלעוטה (שם). בכפיה. תמך קופה אחת (לקטן 19).

תוספות ר"ד (המשך)

משה ויהודית איזה הוא דת משה מאכילתו שאינו מעושר ומשמשתו נדה לא קוצה לה חלה ונודרת ואינה מקיימת ואיוה היא דת יהודית יוצאה וראשה פרועת וטווה בשוק ומדברת עם כל אדם אבא שאול אומר אף המקללת יולדיו בפניו ר"ט אומר אף הקולנית איוויה קולנית כל שמדברת בתוך ביתו ושכניו שומעין את קולה: מאכילתו שאינו מעושר. היכי דמי אי ידע נפרוש ואי דלא ידע מנא ידע ל"צ דא"ל פ' תיקן לי הכרי ואזיל ושייליה ואשתבח שיקרא: ומשמשתו נדה אי ידע נפרוש ואי דלא ידע לסמוך עליוה דאמר ר"ה א"ש מנין לנדה שסופרת לעצמה שנאמר וספרה לה לעצמה פ"י והיא נאמן לבעלה לומר טמאה אני וטוהרה אני ל"צ דא"ל חכם טוהר לי את הדם ואזל ושייליה ואשתבח שיקרא ואבכ"א כדרי"א א"ש דאמר ר"י א"ש הוחזקה נדה בשכינותיה בעלה לוקה עליה משום נדה פ"י אם התרו בו לאחר שהוחזקה ומתני' משכחת לה דלאחר תשמיש הודיעוהו שכינתה שהוחזקה נדה שראוה לובשת בגדי נדות ולבעלה אמרה טהורה אני: וידע קוצה לה חלה ה"ד אי ידע נפרוש אי דלא ידע מנא ידע ל"צ דא"ל פ' תיקן לי את העיסה ואזל ושייליה ואשתבח שיקרא: ונודרת ואינה מקיימת דאמר מר בעון נדרים בנים מתים פ"י ומתני' בשאר נדרים שא"י להוציאה בלא כתובה עליה ואע"פ שאינו מוציאה בשביל הנדרים אם אינה מקיימת מוציאה בלא כתובה אבל ג' נדרים דתנן לקמן בפירקין

אע"פ שמקיימת מוציאה בלא כתובה מפני שאומר אי אפשר באשה נדרנית אי"ש כי להעמיד גם באותן ג' נדרים וטעמא דאינה מקיימת הא לאו הכי לא מצו מפיק לה דמי מפיר לה ואי לאי מפיר לה הוא נותן אצבע בין שניה דהא אפילו באותן ג' נדרים ונמצאו עליה נדרים תנן ומשום שאין הבעל מיפר בקדמים הא נדרה תחתיו לא משום דמצו מפיר לה ואי לא הפר לה הוא נתן אצבע בין שניה. וק' לי בעל נמי אם נדר ואינו מקיים יוציא ויתן כתובה שקיבור את בניו ועוד קובר את אשתו דכתיב ואם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיו ונ"ל דכ"ש הוא דהשתא האשה שריא מפסדת ומה ומה שראוי ליתן לה בעת שנשארה קניטין לא דחצא שלא בכחובה כ"ש בעל דלא מפיסד מידא אלא מה שנשתעבד לו נותן לה ידועיא ויתן כתובה וכן נמי אם מאכילה דברים האסורים או טבל או נבילות ומשום שחובל אשתו לתבוע גירושין ממנו ויוציא ויתן כתובה: ואיוה דת יהודית יוצאה וראשה פרוע פ"י דבר שאין בו אסור אלא שתנשום נהוגות בו דרך צניעות. ראשה פרוע דאורייתא היא דכתיב ופרע את ראש האשה ותנא דבי ר"י אוהרה לבנ"י שלא יצאו בפריעת הראש מדכתיב ופרע אלאמא עד השתא לא הוי פרוע אי"כ כשוטה שעושים כן כדי לנלוה אלאמא ניוול